

Det Kgl. Landbruksdepartement

Postboks 8007 Dep
0030 OSLO
NORGE

Landbruksdepartementet	
Saksnr.: 2003 / 3023 - 28	Doknr.:
Mottatt: 12 MAI 2004 LP/SJ	
Saksbeh.: HGR	Ark.: 008
Kopj:	Arkiv:

Vår dato:
07.05.2004
Vår ref:
JFW-2003/00007

Høringsnotat til forslag til forskrift om samarbeid om produksjon og omsetning av visse landbruksprodukter

Det vises til mottatt høringsbrev datert 26. mars 2004 vedrørende ovennevnte.

Norsk Landbrukssamvirke (NL) er en interesseorganisasjon for samvirkeorganisasjonene i landbruket. Disse er bl.a. TINE BA, Norsk Kjøttamvirke, Prior Norge BA, AL Gartnerhallen, HOFF Norske Potetindustrier, Norske Felleskjøp, Honningcentralen AL, Norges Pelsdyrslag, Geno, Norsvin, Landkreditt og Norges Skogeierforbund.

Vår høringsuttalelse er avgitt etter samråd med og på vegne av våre medlemsorganisasjoner.

Uendret landbrukspolitikk

Som også fremhevet i Landbruksdepartementets høringsbrev, er det i forarbeidet til ny konkurranselov understreket at *innholdet* i landbrukspolitikken ikke skal endres gjennom endringene i konkurransepolitikken. Videre er det presisert formålet ikke er å endre *rammebetingelsene* for disse næringene (Ot.prp. nr 6 (2003-04)).

Etter vår vurdering legger ovennevnte utsagn om innhold og rammebetingelser sterke føringer både på utformingen av primærnæringsunntaket med tilhørende forskrifter, og den praksis som konkurransemyndighetene kan følge derav.

Vi må kunne forutsette at etablert markedspraksis i berørte næringer, en praksis som er vel innarbeidet, åpen og kontrollert, kan fortsette også under ny konkurranselov. Det er først etter en fremtidig endring av landbrukspolitikken at konkurransemyndighetene eventuelt vil kunne kreve endret markedsatferd.

Ny type unntak

Forrige konkurranselovs tilsvarende unntak i § 3-8 var et generelt unntak for produsenter og produsentorganisasjoner for salg eller levering av norske jordbruks-, skogbruks eller fiskeriprodukter. Nåværende unntak i § 3 er mer begrenset, og synes i større grad å fokusere på enkeltprodukter. Denne endringen stiller store krav til at landbrukspolitiske lover mv er komplette når det gjelder varespesifisering, og er gjennomgående mht verdikjeder. I så henseende oppfattes forskriftsforslaget som er på høring som et riktig skritt på veien.

Vi synes også det er viktig å understreke at markedene er dynamiske. Det må kunne forventes at landbrukspolitiske lover og forskrifter endres parallelt med markedenes endring, der det er nødvendig. Like fullt er det riktig med en mest mulig komplett gjennomgang nå.

Unntak for både samarbeid og ensidig handling

Konkurranselovens § 3 gir både unntak fra forbudet mot konkurransebegrensende samarbeid (§ 10) og forbudet mot utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling (§ 11). Stortinget ville med andre ord at primærprodusentene og deres organisasjoner skulle ha lov til å gjennomføre både samarbeid og ensidige handlinger i strid med konkurranseloven, der dette var nødvendig for å nå landbrukspolitiske mål.

Forslaget til landbruksforskrift omtaler imidlertid kun samarbeid. I forslaget § 1 anføres bl.a. at "... primærprodusentene av visse landbruksprodukter gjennom samarbeid ...". Én mulig tolkning er at det for de produktene som er omtalt ikke er tillatt med ensidig handling i strid med konkurranselovens § 11, selv om handlingen er nødvendig for å nå landbrukspolitiske mål. Vi kan ikke se at en slik differensiering mellom ulike produkter verken er naturlig eller i tråd med Stortingets vedtak.

Det er i denne sammenheng viktig å minne om at primærprodusentenes organisasjoner er dominerende aktører for svært mange av de produktene de omsetter. Samtidig har de fleste samvirkeorganisasjonene nå én-leddet struktur, mot før to-leddet. Behovet for å kunne gjennomføre samarbeid i strid med lovens § 10 er derfor mindre enn tidligere, samtidig som behovet for å kunne gjennomføre ensidige handlinger i strid med lovens § 11 vil kunne være tilstede.

Etter vår vurdering er det naturlig at også landbruksforskriften som er på høring tillater både samarbeid og ensidige handlinger i strid med konkurranseloven. Uansett må markeds-handlingene kunne begrunnes i landbrukspolitikken med henvisning til landbrukspolitiske hjemmel, slik at organisasjonene ikke vil oppfatte dette som allmenne unntak fra lovens §§ 10 og 11.

Horisontal vurdering i organisasjonene

Produsentsamarbeidet og varehåndteringen i samvirkeorganisasjonene gjennomføres på en mest mulig rasjonell og kostnadseffektiv måte. Ulike primærprodukter vil normalt følge samme vareflyt og inngå i en samordnet og rasjonell logistikk- og salgsstruktur.

For å kunne videreføre dette er det viktig at konkurranseloven ikke påtvinger adskilte varestrømmer og markeds løsninger avhengig av hvilken landbruksforskrift de enkelte primærproduktene er regulert av. Alternativet kan føre til ineffektiv varehåndtering og logistikk, og skape uklarhet for primærprodusentene. Det er derfor viktig at alle primærprodusentenes produkter kan håndteres likt av samvirkeorganisasjonene.

Det er også eksempler på at samme råvarekvalitet kan nyttes til ulike formål, bl.a. matpotet som både selges til husholdninger og anvendes i industriproduksjon. Det er her viktig at konkurranseregelverket er det samme uavhengig av produktenes sluttanvendelse. All anvendelse av produktene skjer med siktemål å nå inntekts- og prismålet.

Produktvurdering

Vi har vurdert om det er produkter innen samvirkesektorene som ikke synes å inngå eksplisitt i dagens markedsregelverk men som samtidig er en integrert del av dagens virksomheter. I denne prosessen har vi sett behovet for å kunne forenkle oversikten over hvilke produkter som er landbrukspolitiske. Vi foreslår derfor at Landbruksdepartementet vurderer om for eksempel Tolltariffens produktinndeling kunne vært brukt i stedet for ulike lover, forskrifter og avtaler, som nå.

Med forbehold om at produkter kan være uteglemt, har vi i vår gjennomgang identifisert følgende produkter som vi ber Landbruksdepartementet vurdere å ta med i denne eller andre forskrifter:

- and, gås, kalkun
- livdyr, huder, skinn, ull
- pelsdyr, pels

Det forutsettes for øvrig at departementet følger opp Stortingets pålegg om utarbeidelse av nødvendig forskrift for skogsektoren.

Fjørfe

Produsentsamarbeid gjennom Prior Norge for produktene egg og kylling vil etter vår oppfatning gå inn under forskrift for unntak om samarbeid innen landbruk og fiske fastsatt av AAD. Når det gjelder øvrige produkter som har tilsvarende produsentsamarbeid gjennom Prior Norge, kalkun, and/gås og høns, er også disse definert inn under Omsetningsloven og dens ansvarsområde. Det er imidlertid ikke tilsvarende reguleringsfunksjon for disse dyreslagene. For kalkun er det omsetningsavgift for å dekke finansiering av faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Høns dekkes opp av omsetningsavgifta for egg, mens and og gås ikke har noen virkemidler.

Produsentsamvirket for disse fire dyreslagene er organisert på samme måte som egg og kylling. De er en integrert del av Prior Norges samlede virksomhet av hensyn til rasjonalitet og en best mulig kostnadsstruktur. En finner parallelliteten i hele verdikjeden fra produksjon hos den enkelte bonde, inntransport, slakting, foredling og andre tiltak for å bringe produktet fram til markedet.

Ut fra de forhold som er nevnt ovenfor, mener NL at det er nødvendig å skaffe tilsvarende klarhet også for disse dyreslagene som for egg og kylling. En slik klarhet kan best etableres ved at det tas inn bestemmelser om disse dyreslagene i egnet forskrift, evt. den forskriften som landbruksdepartementet skal fastsette når det gjelder samarbeid om produksjon og omsetning av visse landbruksprodukter.

Kjøtt

Vi har også vurdert om det er produkter innen kjøttsektoren som ikke synes å inngå eksplisitt i dagens markedsregelverk men som like fullt er en integrert del av virksomheten.

Vi vil nevne livdyromsetningen inklusive smågris, kalv og foringsdyr. Denne omsetningen er en integrert del av Norsk Kjøttens samvirkes virksomhet, og fortsatt primærprodusentsamarbeid er nødvendig.

Det er også naturlig å peke på primærprodusentene behov for fortsatt samarbeid innen omsetning av huder, skinn og ull.

Pelsdyr

Det er viktig at samarbeidet mellom pelsdyroppdretterne kan fortsette, og departementet bes vurdere å inkludere pels og pelsdyr i denne eller annen forskrift.

Oppformering mv

Oppformering tas opp i høringsbrevets side 14 og nevnes i forskriftsforslagets § 2 andre setning. NL mener at dagens samarbeidsmønster og arbeidsdeling innen oppformering er riktig og fornuftig. Vi oppfatter LDs høringsbrev slik at departementet er enig i dette, og støtter fortsatt samarbeid innen oppformering av bl.a. settepoteter, såfrø, såkorn og plantemateriale som produksjonsmiddel.

Markedsbeskrivelser og strukturelle forhold

NL oppfatter høringsbrevets markedsbeskrivelse som grundig og dekkende. Det er likevel noen forhold vi ønsker å utdype.

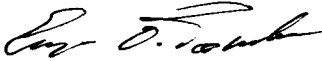
Grøntsektoren er annerledes enn andre landbrukssektorer bl.a. ved at produsenteid samarbeid går kortere i verdikjeden for en rekke produkter. Primærprodusentenes (egen) tilgang til informasjon om priser og avsetning er således svakere her.

Selv om tollvernet - som en integrert del av landbrukspolitikken – setter et øvre prisnivå i markedet, er det etter vår oppfatning nødvendig at produsentene gis tilgang til markedsinformasjon om både importpriser og markedsbalanse for at målpriser skal ha reell verdi. Vi registrerer dog, med utgangspunkt i departementets høringsbrev, at dagens instrumentet for dette samarbeidet må endres, og Landbruksdepartementet anmodes om å bidra til at nødvendig informasjon fremskaffes på annen måte.

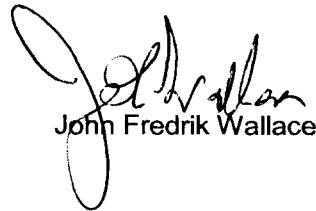
I høringsbrevets side 9 omtales Konserverproduksjon – industrimarkedet. I innledningen nevnes kun AL Gartnerhallen som produsentorganisasjon. Det er viktig å presisere at også HOFF Norske Potetindustrier er produsenteid, og at produsentene gjennom HOFF Norske Potetindustrier samarbeider langt ut i verdikjeden, i motsetning til for eksempel potetleverandørene til Maarud.

Norsk Landbrukssamvirke har ikke flere innspill p.t, men vi bidrar gjerne med ytterligere informasjon og vurderinger dersom departementet ønsker det.

Med vennlig hilsen

NORSK LANDBRUKSSAMVIRKE

Eugen Tømte
Ass. direktør

John Fredrik Wallace